

ИЗБОР НА EXCHANGE-TRADED FUND (ETF) ЗА ФИНАНСОВОТО ПОРТФОЛИО НА ИНВЕСТИТОРА

Виктор Андреев

Икономически университет – Варна/Катедра „Информатика“, Варна, България,
viktor.andreev@ue-varna.bg

РЕЗЮМЕ

Ниските лихви на спестовните влогове в последното десетилетие са сериозен проблем за инвеститорите. Цел на доклада е формулиране на полезни съвети на индивидуалния инвеститор за максимизиране на инвестираната сума на база анализ на исторически данни за определени инструменти. Обект на анализа са различни видове финансови инструменти (борсово-търгувани фондове). Периодът на анализа е последните 5 години (2019 - 2024 г.). Период, през който се наблюдават 2 важни за световната икономика събития (Ковид пандемията през 2020 г. и инвазията на Русия в Украйна от 2022 г.) Използваните софтуерни продукти за анализа са Microsoft Office пакет (MS Office, MS Excel) и MS Power BI.

Ключови думи: Exchange-traded fund, инвестиция, портфолио, COVID-пандемия, 5 години

CHOOSING THE RIGHT EXCHANGE-TRADED FUND FOR YOUR INVESTMENT PORTFOLIO

Viktor Andreev

И University of Economics – Varna /Department of Informatics, Varna, Bulgaria,
viktor.andreev@ue-varna.bg

ABSTRACT

Low interest rates on savings deposits in the last decade have been a serious problem for investors. The objective of this paper is to give useful advices to the individual investor to maximize the amount invested based on an analysis of historical data for specific instruments. The object of the analysis is different types of financial instruments (exchange-traded funds). The analysed period is the last 5 years (2019 - 2024). The period during which 2 important events for the world economy occurred (the 2020 Covid pandemic and the 2022 Russian invasion in Ukraine) The software products used for the analysis are Microsoft Office package (MS Office, MS Excel) and MS Power BI.

Keywords: Exchange-traded funds, investment portfolio, low interest rates, Covid pandemic, Russian invasion

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В постоянно променящия се инвестиционен свят борсово търгуваните фондове (Exchange-Traded Funds) се превръщат в популярен и универсален инструмент както за начинаещи, така и за опитни инвеститори. Тъй като хората се стремят да изграждат и управляват диверсифицирани финансови портфейли, процеси като анализ и сравнение на фондовете придобиват все по-голямо значение. Тези фондове предлагат удобен начин за придобиване на широк спектър от активи, вариращи от акции и облигации до суровини и дори финансови инструменти от нишови сектори на икономиката. Предвид множеството налични ETF варианти, изборът на правилния фонд изисква стратегически подход, който може да бъде подобрен с помощта на инструменти като

Microsoft Power BI или Microsoft Excel. Тези платформи позволяват на инвеститорите да анализират, визуализират и сравняват представянето на различните ETF фондове, като им помагат да вземат решения, основани на данни, съобразени с техните финансови цели.

Целта на този доклад е да предостави методика за избор на подходящ ETF за финансов портфейл на един инвеститор, като използва MS Power BI и MS Excel за сравнение на резултатите. Първо, определяме същността на ETF и разгледаме предимствата и потенциалните рискове, свързани с тях. След това ще проучим различните видове налични ETF, като ще предоставим рамка за разбиране на това как всеки вид може да се впише в разнообразен портфейл. Накрая, използвайки MS Power BI и MS Excel, ще демонстрираме как инвеститорите могат да сравняват резултатите на различни ETF, което ще позволи да се вземат по-информирани инвестиционни решения. Този структуриран подход ще гарантира, че инвеститорите могат уверено да избират ETF, които съответстват на техния толеранс към риск, финансови цели и пазарни перспективи.

2. МЕТОДИ

В този анализ използваме комбинация от академична литература, пазарни доклади и техники за визуализация на данни, за да разгледаме основните аспекти при избора на ETF. Първо, разглеждаме научни статии, инвестиционни ръководства и публикации на емитенти на ETF, за да осигурим задълбочено разбиране на ETF. След това използваме MS Power BI и MS Excel, за да създадем сравнителни анализи на представянето на избрани ETF в различни сектори, индекси и класове активи. Данните за това сравнение са събрани от надеждна финансова база данни като Yahoo Finance, а ключови показатели като ценова история, количество управлявани активи и коефициенти на разходите са използвани за оценка на пригодността на всеки ETF за различни профили на инвеститорите. Визуалното представяне на данните подпомага процеса на тълкуване и вземане на решения.

3. РЕЗУЛТАТИ

Борсово търгуваният фонд – Exchange-Traded Fund (ETF) е финансов инструмент, който обединява капитал от множество инвеститори, за да инвестира в диверсифициран портфейл от активи. Тези активи могат да варират от акции и облигации до суровини или валути в зависимост от целта на фонда. ETF-базирани финансови инструменти (б.а. в текста използваме думата „инструменти“ или съкращението ETF за кратко обозначаване на ETF-базирани финансови инструменти) се търгуват на големи фондови борси, точно както отделните акции, което ги прави високоликвидни и достъпни за широк кръг инвеститори. Основната привлекателност на ETF се състои в способността им да осигуряват незабавна диверсификация и по-ниски съотношения на разходите в сравнение с традиционните взаимни фондове. Освен това ETF предлагат прозрачност, тъй като инвеститорите могат лесно да проследяват базовите активи и цялостното представяне на фонда през целия ден на търговия. (Joshi et al., 2024)

ETF могат да бъдат пасивно управлявани, като следват индекс, например S&P 500, или активно управлявани, при които мениджърите на фонда вземат инвестиционни решения по свое усмотрение. Въпреки че пасивните ETF обикновено имат по-ниски такси, активно управляваните ETF могат да предложат потенциал за по-висока възвръщаемост чрез подобряване на представянето от това на пазара. С разрастването на пазара на ETF той се диверсифицира, като предлага продукти, които отговарят на изискванията на конкретни отрасли, държави, видове активи или инвестиционни стратегии. Това разнообразие от възможности позволява на

инвеститорите да използват ETF за постигане на различни финансови цели - от дългосрочен растеж на капитала до генериране на краткосрочен доход.

Вселената на ETF е огромна и непрекъснато се разширява, като предлага различни категории и видове фондове, за да отговори на нуждите на различните инвеститори. Най-общо, ETF могат да бъдат категоризирани в четири основни типа:

- ETF на базата на акции
- ETF на базата на облигации
- ETF на база стоки
- специализирани ETF

Както подсказва името, ETF, базирани на акции, инвестират в кошница от акции и често са проектирани да следват даден индекс. Те осигуряват инвестиция към широк спектър от компании в различни сектори, региони или пазарни капитализации.

От друга страна, ETF, базирани на облигации се фокусират върху ценни книжа с фиксиран доход, като предлагат на инвеститорите начин да получат възможност за инвестиция към държавни или корпоративни облигации с различен матуритет и доходност. Тези ETF могат да бъдат особено привлекателни за инвеститори, които не желаят да рискуват и търсят доход и запазване на капитала.

Борсово търгуваните фондове, базирани на суровини, предлагат възможност за инвестиция във физически активи като злато, петрол или селскостопански продукти. Те могат да бъдат ефективна защита срещу инфлация или валутни колебания, но често са по-волатилни от ETF на акции или облигации.

И накрая, специализираните ETF се отнасят към пазарни ниши и инвестиционни стратегии. Те могат да включват секторни ETF, ETF с обратен или ливъридж ефект, както и специализирани ETF, фокусирани върху области като чиста енергия или изкуствен интелект. Инвеститорите, които искат да уловят специфични пазарни тенденции или да се възползват от краткосрочни възможности, могат да намерят тези опции за привлекателни, въпреки че те обикновено са свързани с по-висок риск. ("What Are the Different Types of ETFs?" | etf.com (n.d.))

В този раздел разглеждаме приложението на MS Power BI и MS Excel за сравняване на представянето на ETF, което дава ценна информация за управлението на портфейла. С помощта на тези инструменти анализираме пазарната стойност, количеството управлявани активи и други финансови показатели, за да преценим ETF, които са подходящи за различни инвестиционни цели.

Динамичните визуализации на MS Power BI ни позволяват да представяме сложни данни по удобен за потребителя начин, което улеснява задълбоченото сравнение на ETF. Например с помощта на MS Power BI могат да се създават табла за проследяване на представянето на ETF за акции, облигации и стоки във времето, като използваме показатели като обща възвръщаемост, волатилност и съотношение на разходите. Тези визуални отчети могат да бъдат персонализирани, за да показват сравнения „side-by-side“, което улеснява идентифицирането на тенденциите и разликите в представянето на различните класове активи. Освен това функцията за разширяване на MS Power BI позволява на инвеститорите да изследват резултатите на детайлно ниво, например по сектори, региони или отделни ценни книжа в рамките на ETF.

За целта на нашия анализ са избрани по един ETF представител от всеки вид, в който е инвестирана най-голяма сума. Чрез сравнение на най-важните параметри даваме полезни насоки на инвеститорите, които са решили да инвестират сума в подобни финансови инструменти с цел да улесним избора им и да изградим най-подходящото финансово портфолио според индивидуалните предпочитания на инвеститора.

Таблица 1.

Избрани ETF за анализ

№	ETF_id	Име	Тип
1	SPY	SPDR S&P 500 ETF Trust	Акции
2	AGG	iShares Core U.S Aggregate Bond ETF	Облигации
3	GLD	SPDR Gold Shares	Стоки
4	QQQ	Invesco QQQ Trust	специализиран

Източник: Собствена разработка

При избор на времеви период, който да бъде анализиран, се ръководим от принципа на стопанските цикли. Според въпросният 5-годишен период е завършека на един краткосрочен цикъл. В икономиката тези краткосрочни цикли са известни и с името „цикъл на Китчин“ и е въведен като термин от британския икономист Джоузеф Китчин, който го използва за първи път в началото на XX век, след като се ръководи от развитието на британската индустрия. (Мавров и Колев, 2022)

Нашият избран период е подвластен на две от най-съществените събития за XX в. Това са пандемията от Ковид през 2020 г. и началото на военните действия от февруари 2022 г. Тези две значими събития оказват своето влияние на финансовите пазари. Чрез наблюдение на представянето на различните ETF опции през този период ще опитаме да дадем ценни насоки и съвети на инвеститорите, които биха могли да бъдат използвани при подобни сценарии в бъдеще.

Фигура 1. Промяна в цена и активи на SPDR S&P 500 ETF Trust в периода 2019-2024 г.

Източник: собствена разработка

Този ETF проследява един от най-популярните индекси, показател за състоянието на американската икономика Standard & Poor's (S&P) 500 Index. Както името му подсказва, индексът ни дава поглед над представянето на топ 500 компании в САЩ по пазарен дял. Първото търгуване с този фонд започва през Януари 1993 г., а през последните няколко години поради дигиталната революция, на която ставаме свидетели, компаниите от IT сектора съставляват

близо 1/3 от броя на компаниите в индекса. (“SPY ETF: The SPDR S&P 500 ETF Trust and What It Holds”, n.d.)

В периода на цялото си съществуване този ETF дава годишен ръст от около 10% средно на година, а в периода, който е обект на нашия анализ(2019 – 2024 г.) се наблюдава много добро представяне като нарастването на цената му е с почти двоен ръст(от 297,74\$ през октомври 2019г. до 558,35\$ през септември 2024г.). Единственият по-сериозен спад е по време на месеците от COVID пандемията (февруари-април 2020 г.), когато от стойността на брой спада от 323,35\$ до 247,98\$.

Другият показател, който е с водеща роля в нашия анализ, е сумата на инвестирания капитал през месеците отново за последните 5 години. Капиталът, който е бил поверен на тази ETF опция през 2019 г. е възлизал на 275 млрд. \$. Тази ETF опция е устояла стабилно на 5-годишния период, през който се наблюдават кризи като COVID пандемията и война в различни точки на планетата. Трендът при инвестирания капитал е възходящ през по-голямата част от анализирания период. През декември 2021 г. достига до висока стойност от 455 млрд. \$. След началото на военните действия в Украйна имаме спад в стойността, но във втората половина на 2023 г. активите под ръководството на този фонд достигат периода от преди войната, а през тази година имаме сума над 500 млрд., която е близко до достигане на 600 млрд. \$. (“SPY Total Assets Under Management Analysis | YCharts”, n.d.)

Фигура 2. Промяна в цена и активи на iShares Core U.S. Aggregate Bond ETF в периода 2019-2024 г.

Източник: собствена разработка

Тази ETF опция проследява движението на индекса, който е обвързан с американските облигации (Bloomberg U.S. Aggregate Bond Index). 90% от средствата, инвестирани в този индекс, са насочени към инструменти с фиксирана доходност. Представянето на този фонд освен, че е представителна извадка на пазара на облигации, е и ясен признак за състоянието на цялата икономика на САЩ. В индекса, който е проследяван от AGG се включват държавни ценни книжа, корпоративни облигации, ипотечни ценни книжа и общински облигации. (“What Is the Bloomberg Aggregate Bond Index, Who Tracks the Agg?”, n.d.)

През периода, в който анализираме представянето на този ETF, можем да отбележим негативен тренд в цената му. През първата половина от периода можем да отбележим стойност над 100\$, но през 2022 г. цената на закупена единица от този инструмент слиза под тази граница, след което се наблюдава леки колебания в цената му, но през миналия месец отново е със стойност от над 100\$ (100,49\$).

За сметка на това при сумата на инвестираните активи наблюдаваме ясно изразена позитивна тенденция (от 66,2 млрд.\$ през 2019 г. до 120 млрд. \$ през последния период на отчитане). (“iShares Core U.S. Aggregate Bond ETF (AGG) Stock Price, News, Quote & History - Yahoo Finance”, n.d.)

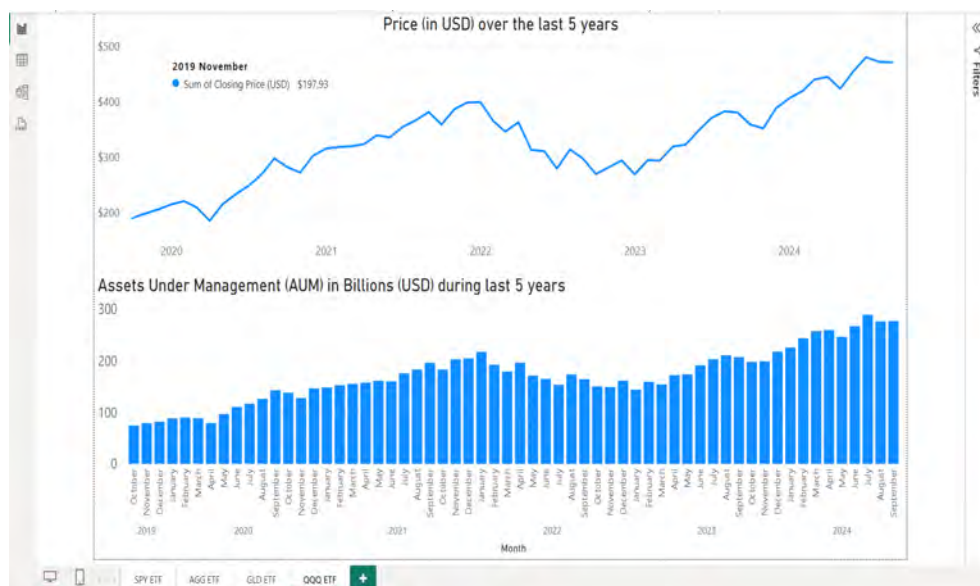

Фигура 3. Промяна в цена и активи на SPDR Gold Shares в периода 2019-2024 г.

Източник: собствена разработка

При ETF опциите, обвързани със суровини, имаме ясно изразен фаворит в лицето на фонда, обвързан със златото. Този вид суровина е считан от инвеститорите в продължение на дълги години като надежден инструмент за инвестиция, която е лишена от риск в моменти на рецесия и криза, както и в периоди, свързани с висока инфлация. Гореспоменатият ETF дава лесна възможност за инвестиция в тази привлекателна суровина. Друго предимство на този фонд пред закупуване на физическо злато е, че разходите по складиране и застраховане биха били непосилни за индивидуалния инвеститор. (“Gold ETFs and Gold Mining ETFs: What They Are and How They Work”, n.d.)

При анализ на графиките на този финансов инструмент се потвърждава теорията, че златото е опция, която е предпочитана в моменти на криза. В периодите на спад в цена и активи при предходните опции тук се наблюдава покачване на цена и активи. Такава е тенденцията в началото на 2020г., когато е Ковид пандемията, както и в началото на военния конфликт в Украйна през първата половина на 2022 г. Цялостният тренд и при двата важни за нас показателя е възходящ. Цената се покачва от 138\$ през 2019 г. до 232\$ през 2024 г. Докато покачването на активите, с които си служи фонда са от 44 млрд.\$ през 2019 г. до 73 млрд.\$ през 2024 г. GLD Total Assets Under Management Insights | YCharts (n.d.)

Фигура 4. Промяна в цена и активи на Invesco QQQ Trust в периода 2019-2024 г.

Източник: собствена разработка

QQQ ETF е последната опция, на която ще анализираме развитието през последните 5 години. Това е един ETF, който следи развитието на индекс Nasdaq 100. Този индекс се фокусира върху компании от технологичния сектор, който по време на последните 5 години бележи все по-голяма популярност, тъй като чрез въвеждането на пандемичните мерки през 2020г. множество компании увеличиха нивото на дигитализация и това довежда до прогрес на компаниите в технологичния сектор. (“QQQ ETF Risks and Rewards”, n.d.)

Цената на този ETF през 5 годишния период на анализ се покачва от 189\$ през 2019 г. на 470\$ през 2024 г. За същия период сумата на активите, които са обект на управление от този фонд се увеличават почти четворно (от 74 млрд.\$ през 2019 г. до 277 млрд.\$ през тази година. (“QQQ Performance & Stats | Invesco QQQ Trust”, n.d.)

При избора на специализирани ETF опции трябва да се вземе под внимание, че представянето им може да бъде контрастиращо. Ако инвеститорът реши да избере фонд, който е обвързан с индустрия, която е в подем, възможността за реализиране на печалба е много по-голяма от сценария, при който се подбира ETF, свързан с индустрия, която е в криза и шанса за загуба е по-голям.

Във финалния етап на нашия анализ ще направим директна съпоставка на избраните фондове. През 5-годишния период на нашия анализ най-добър резултат показват фондовете, базирани на акции и компании от техническия сектор, каквито са Invesco QQQ Trust и SPDR S&P 500 ETF Trust. Когато сравним и таксите за закупуване на фонд, можем да заключим, че SPY има над 2 пъти по-ниски такси от QQQ (0,2% срещу 0,09%). (“Yahoo Finance - Stock Market Live, Quotes, Business & Finance News”, n.d.)

При фонда, който е базиран на облигации, имаме най-ниска стойност на таксите за закупуване, но при него се наблюдава най-негативен резултат в цената, както и в активите, които са управлявани от фонда.

SPDR Gold Shares се утвърждава като най-добра опция в случаите, когато финансовите пазари се намират в криза, но по-високата такса за придобиване и не толкова високия краен резултат инвеститорите биха предпочели другите финансови инструменти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изборът на подходящ ETF зависи от индивидуалните предпочитания на инвеститора, толерантността му към риск и пазарните перспективи. Като използват аналитични инструменти

като Power BI и Excel, инвеститорите могат да се ориентират в пазара на ETF с по-голяма увереност и прецизност. Тези инструменти предлагат ценни прозрения, които могат да помогнат за оптимизиране на конструкцията на портфейла, минимизиране на риска и максимизиране на възвръщаемостта с течение на времето.

Тъй като пазарът на ETF продължава да расте и да се развива, за инвеститорите е от решаващо значение да бъдат в крак с новостите и да останат бдителни в анализа си. Чрез комбинация от академични знания, пазарни проучвания и инструменти, базирани на данни, инвеститорите могат да изградят добре балансирани портфейли, които да отговарят на дългосрочните им финансови цели, като същевременно управляват присъщите на пазара рискове. Като се използва силата на технологиите, процесът на избор на ETF става не само по-ефективен, но и по-прозрачен и достъпен, предоставяйки на инвеститорите информацията, от която се нуждаят, за да успеят в днешната динамична финансова среда.

REFERENCES / ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. "GLD Total Assets Under Management Insights | YCharts". (n.d.). , available at: https://ycharts.com/companies/GLD/total_assets_under_management (accessed 21 October 2024).
2. "Gold ETFs and Gold Mining ETFs: What They Are and How They Work". (n.d.). , available at: <https://www.investopedia.com/gold-and-gold-mining-etfs-8431193> (accessed 21 October 2024).
3. "iShares Core U.S. Aggregate Bond ETF (AGG) Stock Price, News, Quote & History - Yahoo Finance". (n.d.). , available at: <https://finance.yahoo.com/quote/AGG/> (accessed 21 October 2024).
4. Joshi, G., Journal, R.D.-F.B. and 2024, undefined. (2024), "Exchange-traded funds and the future of passive investments: a bibliometric review and future research agenda", SpringerG Joshi, RK DashFuture Business Journal, 2024•Springer, Springer Science and Business Media LLC, Vol. 10 No. 1, p. 17, doi: 10.1186/s43093-024-00306-8.
5. Management, L.L.-F.M. and P. and 2020, undefined. (2021), "The effect of ETFs on financial markets: a literature review", SpringerLJ LiebiFinancial Markets and Portfolio Management, 2020•Springer, Springer, Vol. 34 No. 2, pp. 165–178, doi: 10.1007/s11408-020-00349-1.
6. "QQQ ETF Risks and Rewards". (n.d.). , available at: <https://www.investopedia.com/ask/answers/061715/what-qqq-etf.asp> (accessed 21 October 2024).
7. "QQQ Performance & Stats | Invesco QQQ Trust". (n.d.). , available at: <https://ycharts.com/companies/QQQ> (accessed 21 October 2024).
8. "SPY ETF: The SPDR S&P 500 ETF Trust and What It Holds". (n.d.). , available at: <https://www.investopedia.com/articles/investing/122215/spy-spdr-sp-500-trust-etf.asp> (accessed 21 October 2024).
9. "SPY Total Assets Under Management Analysis | YCharts". (n.d.). , available at: https://ycharts.com/companies/SPY/total_assets_under_management (accessed 21 October 2024).
10. "What Are the Different Types of ETFs? | etf.com". (n.d.). , available at: <https://www.etf.com/sections/etf-basics/what-are-different-types-etfs> (accessed 21 October 2024).
11. "What Is the Bloomberg Aggregate Bond Index, Who Tracks the Agg?" (n.d.). , available at: <https://www.investopedia.com/terms/l/lehmanaggregatebondindex.asp> (accessed 21 October 2024).
12. "Yahoo Finance - Stock Market Live, Quotes, Business & Finance News". (n.d.). , available at: <https://finance.yahoo.com/> (accessed 21 October 2024).
13. Мавров, X. and Колев, К. (2022), Макроикономика, Варна: Наука и икономика ИУ.